गोदावर्याः प्रवाहो विलसति यदुदक्पार्श्वतो योजनैकं ।
प्रादुर्भूत्वाऽस्मभूत्या ऽनिशजनितमइ शीलधिक्षेत्रधाम्नि
सर्वज्ञातीयवृंदैर्विविधजनपदादागतैः स्तूयमानः ।
पूर्णब्रह्मैव साक्षाद्विजयति भुवनं पावयन्साइनाथः ॥

श्रीदत्तचित्साईसद्गुरुभ्योनमः

श्रीसाई काला कीर्तनाख्यान

प्रस्तावना

परित्राणाय साधूनाम् । विनाशायंच दुष्कृताम् ॥
धर्मसंस्थापनार्थाय । संभवामि युगे युगे ॥

—श्री. भ. गी. अ ४, श्लो. ८

वरील भगदुक्तीप्रमाणें सद्वासनांचें संरक्षण करण्याकरितां व दुर्वासनांचें निर्मूलन करण्याकरितां परमात्मास प्रत्येक युगांत अवतार धारण करावे लागतात. पण एक अवतार संपला कीं दुसरा तोच अवतार होण्यास दहा अवतार जावे लागतात. सर्व अवतारांत कृष्णावतार पूर्णावतार मानला जातो. कालचक्रांत असे कृष्णावतार आजपर्यंत किती झाले असतील व पुढें किती होतील ते त्या कृष्णप्रभूसच माहीत ! असो. कृष्णावतारांत कृष्णपरमात्मांनीं आपल्या बाळपणीं उत्तर हिंदुस्थानांत गोकुळांत काला करण्यास प्रारंभ केला. त्यापूर्वीं कोणत्याही अवतारांत व कोणत्याही ठिकाणीं काला करण्याची चाल नव्हती असें पौराणिक वाङ्मयावरून दिसतें.

रुष्ट होऊन दक्षिण हिंदुस्थानांत विदर्भ (वऱ्हाड) प्रांतांत आपलें माहेर असलेल्या कुंडिनपुर राजधानीवरून महाराष्ट्रांत त्या वेळीं उदित झालेल्या दिंडिरवनांत तपाकरितां

आलेल्या श्रीरुक्मिणीमातु:श्रींची समजूत करण्याकरतां, दिंडिरवनाचा उद्धार करण्याकरितां व भक्तशौंड पुण्य पवित्र मातृपितृसेवेंत निरंतर रममाण झालेल्या श्रीपुंडलिकांना दर्शन देण्याकरतां कृष्णप्रभु जेव्हां द्वारकेंतून दिंडिरवनांत आले, तेव्हां त्यांनीं पुंडलिकांना दर्शन व वर देऊन त्यांच्या विनंतीप्रमाणें द्वारकेची (पश्चिम द्वारकेची) सर्व संपत्ति, स्त्रीगण, गोपीगोप, गोधनें यांसह अवघा परिवार इकडे आणून, त्या वनांत दुसरी अद्वितीय अवर्णनीय अशी एक दक्षिण द्वारका निर्माण करून त्यांत मध्यवर्तीचें असें एक केंद्र (राजधानी) बनवून त्यांस पंढरी वा पंढरपूर असें नामाभिधान देऊन आपण स्वत: दुसरें विठ्ठल असें नवें नाम धारण करून या पंढरपूर क्षेत्रांत निरंतरचाच निवास केला, व आपली उत्तरेकडील गोकुळींची मुळची काल्याची प्रथा इकडे आणून श्रीचंद्रभागामाईच्या वाळवंटांत प्रस्थापित केलेल्या विष्णुपद ऊर्फ वेणुनादतीर्थांत स्वहस्तें काला करण्यास सुरवात केली.

अभंग खंड १

यमुने पाबळीं। गडिया बोले वनमाळी। आणा शिदोऱ्या सकळीं। काला करूं आजी अवघे एके ठायीं। करूनि स्वाद त्याचा पाही। मज़पासी असें तेंहि। तुम्हां माजी देतों ॥१॥ खडकीं सोडिल्या मोटा। अवघा केला एकवटा। काला करूनियां वाटा। गडिया देतो हरी॥ चला बाई पांडुरंग पाहूं वाळवंटीं। मांडियेला काला भोंवतीं गोपाळांची दाटी ॥१॥ आनंदें कवळ देती एकामुखीं एक। न म्हणती सान थोर अवघीं सकळीक ॥ २ ॥

-श्रीतुकाराम गाथा, अभंग १८०

अभंग खंड २

म्हणती धालों धणीवरी। आतां नलगे शिदोरी। नये क्षणभरी। आतां घासी विसंबों ॥ चाल चाल रे कान्होबा। खेळ मांडूं रानीं। बैसवूं गोठणीं। गाई जमा करूनी ॥ २ ॥ नलगे जावें घरा। चुकलिया येरझारा। सज्जन सोयरा। माय बाप तूं आम्हां ॥ ३ ॥ तुका म्हणे धालें पोट। आतां कशाचा बोभाट। पाहणें ते वाट। मागें पुढें राहिली ॥ ४ ॥

-श्रीतुकाराम गाथा, अभंग १९४

अभंग खंड ३

वेणुनादीं श्रीधरें। काला वाटिला स्वकरें। विमानिं बैसुनी एकसरें। देव तेथें पाहती ॥ कमलाकार गोपाळ। मध्यें भ्रमर तमालनीळ। निधाना

भोंवतें साधक सकळ। साधाया जेविं बैसले ॥ आपुल्या शिदोऱ्या संपूर्ण। हरिपुढें ठेविती ॥ २९ ॥

–श्रीपंढरीमहात्म्य, अध्याय १०

उपरिनिर्दिष्ट पहिल्या व दुसऱ्या खंडांतील अभंग उत्तरेकडे श्रीयमुनामाईचे तीरावर परमात्मांनीं बालपणीं केलेल्या काल्यासंबंधाचे आहेत, व तिसऱ्या खंडांतील अभंग दक्षिण द्वारकेंतील श्रीभीमरथीमाईच्या वाळवंटांत परमात्म्यांनीं वेणुनादीं स्वहस्तें केलेल्या काल्यासंबंधाचे आहेत.

दुसऱ्या खंडांतील अभंगावरून काला करून वाटण्याचा हेतु केवळ एक किंवा अनेक दिवस पोट भरण्याचा नसून त्यापासून नेहमींचेंच पोट भरावें व जन्मक्षयाच्या येरझारा चुकाव्या असा आहे असें स्पष्ट दिसतें, व पूर्वीं असाच व्यावहारिक व पारमार्थिक काला कृष्णप्रभूंच्या हातून गोपिगोपगणांस खावयास मिळत असे असेंही त्याच अभंगावरून विशद होतें.

आतां शिरडींत बाबा कोठकोठून आले व शिरडींत काला कसा आला त्याचें थोडेंसें दिग्दर्शन करूं.

बाबा माहुराहून गिरनारास, गिरनारहून अबू पहाडीं तेथून गाणगापुरीं, गाणगापुराहून अक्कलकोटास, तेथून दौलताबादेस, याप्रमाणें ठिकठिकाणीं वस्ती करीत करीत नंतर पंढरीस आले व तेथून शेवटीं शिरडीस आले. तेथें कायमचेच क्षेत्रसंन्यासी म्हणून राहिले, असें बाबांनीं रामगीर उर्फ बापूगीर यांस एक वेळ द्वारकामाईत स्वमुखानें सांगितलें व तीच गोष्ट एक वर्षापूर्वी मला बापुगिरांनीं बाबांच्या समाधि मंदिरांत स्वतः सांगितली. त्यांचें वय ८० वर्षांवर आहे. त्यामुळें त्यांचे सांगण्यांत स्थळें मागें पुढें होण्याचा संभव आहे. हा क्रम प्रथम गिरनार नंतर अबू पहाड व नंतर माहुर असा घेतला तर पश्चिम द्वारकेकडून दक्षिण द्वारकेकडे व शेवटीं कृष्णप्रभु शिरडीस कसे आले या मार्गाचें ध्वन्यर्थानें दिग्दर्शन होतें.

बाबा शिरडींत आल्यानंतर सुमारें ४० वर्षांनीं श्रीराधाकृष्णआई ह्या पंढरपुराहूनच शिरडीस आल्या, व त्यांनीं शिरडीस श्रीगोकुळअष्टमीचा उत्सव सुरू करून शेवटीं काला करण्याची पंढरीची पद्धत सुरू केली. पण त्या वेळीं कीर्तन होत नसे; नुसताच काला होई. पुढें श्रीकृष्णाजी जाधव भीष्मशास्त्री यांनीं श्रीरामनवमीचा उत्सव सुरू करून त्यांत ते काल्याचें कीर्तन करूं लागले. पुढे बाळाबुवा कीर्तनकार रामनवमींत कथा करून काल्याचे कीर्तन करीत–व नंतर श्री. ह. प. दासगणुमहाराज बाबांच्या आज्ञेवरून रामनवमीचा उत्सव अलीकडे १५–२० वर्षें करीत असून, स्वतः रचलेलें

काल्याचें आख्यान लावून दहि-हंडी फोडतात, व तोच क्रम शिरडींत हल्लीं प्रत्येक उत्सवांत चालू आहे.

आपल्या अनंत जन्माच्या परम भाग्यानें व सुकृतानें आपल्याला कांहीं काल– नव्हे निरंतर कृष्णप्रभूंचा प्रत्यक्ष अवतार बाबा लाधले, व त्यांनीं आपल्या कडकडींत वैराग्यानें, अतर्क्य इंद्रियदमनानें, अतिमर्त्य ज्ञानानें, अत्यल्प भिक्षायाचनेनें, शून्य परिग्रहानें व रात्रंदिवस ज्ञानोपदेशामृत पाजण्यानें, आपण मूर्तिमंत कृष्ण आहों, व मशीद ही द्वारकामाई आहे, अशी जाणीव करून देऊन त्याची खूण म्हणून, प्रथम कित्येक दिवस बाबा द्वारकामाईचे अंगणांत आपण स्वतः बाजारांतून नानावस्तु आणून, मसाला स्वतः वाटून छोटी किंवा मोठी डेग (हंडी) तयार करून तिला उकळी फुटून ती खदखद शिजूं लागली म्हणजे पळी किंवा पळ्याऐवजीं स्वतःच्या हातानेंच ती ढवळून (तेजावरील प्रभुत्व दाखवून) थंडी झाल्यावर स्वहस्तें सर्व भक्तजनांस वांटीत, व नंतर श्रीराधाकृष्ण आई आल्यापासून अखेरपर्यंत भक्तगणाकडून आलेल्या रोजच्या नैवेद्यांत बाबा आपलें थोडेंसें भिक्षान्न मिसळून त्या सर्व नैवेद्याचा काला करून प्रत्यहीं द्वारकामाईंत गोपि-गोपांस वांटीत, व आपण मध्यें बसून आपल्यापुढें कमलाकार बसलेल्या भक्तसंघास खाऊं घालीत. मधून मधून कांहीं वेळा श्री पुरंदरे दादाकडून शिळ्या राहिलेल्या भिक्षा भाकरींचा काला करवून घेऊन तोही भक्तांना खाऊं घालीत त्यांच्याबरोबर विनोद, थट्टा, मस्करी करीत, व नानाप्रकारचे खेळही खेळत; परंतु ह्या सर्व लीला गांवांत हल्लीं हयात असलेल्या कांहीं थोड्या बाबांचा निकट संबंध असलेल्या वृद्ध लोकांनाच माहीत आहेत. परगांवच्या भक्तगणांना तर बहुतेक माहित नाहींतच. करितां या प्रत्यक्ष घडलेल्या व स्वतः डोळ्यांनीं पाहिलेल्या मनोहर व हृदयंगम लीलांचें–पौराणिक नव्हे–ऐतिहासिक वाङ्मय जर वेळींच तयार करून ठेविलें नाहीं, तर त्या हल्लीं अस्तित्वांत असलेल्या जुन्या-नव्या पिढीनंतर खात्रीनें अल्पावधींतच लुप्तप्राय होतील, व पुढच्या पिढींतच बाबांचे भक्त या अनुपमेय व अमोल लाभास मुकतील.

श्री. ह. भ. प. दासगणूमहाराज यांनीं रचलेलें काल्याचें पौराणिक आख्यान त्यांच्या इतर पौराणिक वाङ्मयाप्रमाणें सुंदर, आकर्षक, व प्रासादिक आहे; यांत शंका किंवा वाद नाहीं. पण तें आख्यान कृष्णावतारांत कृष्णप्रभूंनीं गोकुळीं त्या वेळीं केलेल्या लीला ज्या पुराणांत लिहिल्या आहेत त्यांचें आहे. कलियुगीं बौद्धावतारीं शिरडी गोकुळांत श्रीसाईकृष्णाजींनीं प्रत्यक्ष करून दाखविलेल्या लीलांचें नाहीं.

तरी प्रत्यक्ष करून दाखविलेल्याच बाबांच्या लीलांचें एक नवें आख्यान तयार करून, निदान शिरडींतील उत्सवप्रसंगीं तरी हें आख्यान लावून सदैव जागृत असून

बाबा निरंतर चालवीत असलेल्या शाळेंतील ध्यान, चिंतन, मनन, तप, जप, वैराग्य, ज्ञान-धनाच्या शिकवणुकीचा अखंड लाभ घ्यावा, त्यांची वाङ्मयी कृष्णमूर्ति नित्य दृष्टीसमोर राहावी, त्यांचें पुण्यस्मरण चिरकाल जिवंत कायम राहावें, व या त्यांच्या अत्यंत उच्चाधिकारविद्यापीठांतून मुमुक्षुगणांपैकीं पुष्कळ नाहीं तरी थोडे पण वैराग्यशील ध्याननिष्ठ, तपोनिधि, ज्ञाननिधि, योगेश्वर, निरंतर ब्रह्मचिंतन व मनन करणारे भक्त सत्पुरुष महात्मे निर्माण होऊन त्यांनीं आत्मोद्धार करून आर्यभूमातेचा उद्धार करावा अशा नितांत हेतूनें, उत्कटाशेनें व त्यांच्याच अगम्य प्रेरणेनें हें लहानसें साइ कालाकीर्तनाख्यान तयार केलें आहे.

पूर्वरंग—यांत प्रथम बाबांच्या दिव्य चरणीं नमन करून, शैलधि व काला या शब्दांचे यथामति धात्वर्थ सांगून शिरडीच्या प्रत्येक उत्सवांत काल्याच्या कीर्तनांतील प्रसाद म्हणून केवळ दहिं-लाह्यांचें मिश्रण घरीं घेऊन जाण्याकरितां आपण शिरडींत येतो कीं काय ? दहिं, लाह्या व मातीचा घट घरीं किंवा बाजारांत मिळत नाहीं कीं काय ? दहिं-लाह्यांचें मिश्रण घरीं आपल्याला करतां येत नाहीं कीं काय ? आजपर्यंत दहिं-लाह्यांचा काला खाऊन चित्ताचा ताप शमन झाला का ? संसारसागरांतून आपण तरून गेलों का ? आपल्यास मोक्ष मिळाला का ? अशी पृच्छा करून जर वरील पृच्छेचें उत्तर नास्तिपक्षीं मिळतें, तर ह्या संतनगरीचा व या नगरींतील दहिं-लाह्यांचा अर्थच निराळा असला पाहिजे; करितां या शब्दांचा सम्यक् अर्थ केल्यावांचून समर्थपुरींत येऊन नुसत्या दहिं-लाह्यांचा काला जरी शेंकडों जन्म आपण खात बसलों तरी पारमार्थिक व व्यावहारिक दृष्ट्या त्याचा कांहीं उपयोग होणार नाहीं.

"काश्यां मरणान्मुक्तिः" अशी एक पुरातन उक्ति आहे. पण या उक्तीचा नीट अर्थ केल्यावांचून अघोर पातकें करून काशीला जाऊन जर मरण आलें किंवा आत्महत्त्या केली तर त्याला सद्गति मिळेल का ? श्रीवाराणसी वल्लभ श्रीविश्वेश्वर यांच्या ठिकाणीं अनन्य भक्ति ठेविल्यावांचून, कर्मकर्तृत्वाहंकार सोडल्याशिवाय, व कर्मफलावरील आसक्ती सोडून तें परमात्मपदकमलीं अर्पण केल्याविना, नुसतें काशींत मरण आल्यानें कोणीही मुमुक्षु संसारसागरांतून तरून जाणार नाहीं. तसेंच श्रीमद्भगवद्गीतेंतील पहिल्या अध्यायांतील पहिल्याच श्लोकांतील धर्मक्षेत्र, कुरुक्षेत्र, मामक व पांडव या शब्दांचें खरें रहस्य जर कळलें नाहीं, तर शेंकडों जन्म गीतेचीं असंख्य पारायणें केलीं, तरी पुनरावृत्ति चुकणार नाहीं.

त्याचप्रमाणें केवळ लौकिकी काल्यावरच लक्ष न देतां आपलें शरीर हें गोकुल, इंद्रियदेवता ह्या गोपाळ, उजवे नाकपुडींतून वाहणारी पिंगला नाडी ही यमुना, जीवात्मा हा कृष्ण, संसार ही वृक्षछाया, विकार (३६) व गुण (३) ह्या शिदोऱ्या,

किंवा लाह्या इंद्रियें हीं गोधनें, सद्गुरुचरण हें पात्र व त्या ठिकाणीं आवलें असलेलें अकृत्रिम प्रेम हें दहिं (गोरस), या दह्यांत वरील लाह्या कालवून सदतीसावें साइ परमात्म पुरुषीं समरस होऊन राहणें.

अथवा श्रीप्रश्नोपनिषदांत वर्णिल्याप्रमाणें परमात्मानें मानव देहांत प्राणश्रद्धादि ज्या सोळा कला निर्माण केल्या आहेत, त्याच पोहे, (किंवा लाह्या) व दोन भिंवयांच्यामध्यें जी सतरावी जीवन (किंवा चंद्रामृत) कला निर्माण केली आहे, त्या कलारूपीं गोरसांत वरील पोहे, सद्गुरु कृपापात्रांत कालवून मूर्ध्नि आकाशांत (मस्तकांत) साइ परमात्म्याला अनन्य होऊन राहणें, व शुद्ध ज्ञान, भक्ति, तप, ध्यान, चिंतन, कडकडीत वैराग्य व भीषण योग या पवित्र साधनांनीं असा काला करावा म्हणजे यमाचा घाला येणार नाहीं असें बाबा प्रत्यहीं भक्तगणांना उदी लावतांना, आपल्या उजव्या हाताच्या अंगठ्यानें भक्ताच्या दोन भिंवयामधील जागा जोरानें दाबीत व त्या योगें सतराव्या कलेची खूण दाखवीत व तसा काला करण्याची ध्वन्यर्थानें शिकवणूक देत असें वर्णिलें आहे.

शेवटीं अशरण असे जे बाबा त्यांच्या दिव्यपूत चरणीं तन, मन, धन अर्पण करून, सद्भक्तांवर अत्यंत प्रेम ठेवणारे, प्रत्यक्ष यमधर्माचेही कर्दन काळ असणारे अशा पूर्णब्रह्म दयाळू बाबांना शरण जाऊन, त्यांचें नित्य स्मरण ठेवून त्यांच्याच छंदांत सदोदित दंग असावें व असा काला करावा असा श्रेष्ठ मनास बोध करून पूर्वरंग पुरा केला आहे.

उत्तर रंग—यांत प्रथम बाबांच्या दिव्यचरणीं पुनर्नमन करून त्यांचा नित्यक्रम व भिक्षापद्धत थोडक्यांत सांगून कृष्णप्रभूप्रमाणें साइकृष्णांचे गोपिगोप कोण कोण होते, त्यांना बाबा कोणत्या विशिष्ट नांवानें संबोधीत, बाबा लौकिकी खोटें कसें बोलत, चोरी कशी करीत, विनोद, थट्टा, मस्करी कशी करीत, आपण नामानिराळें राहून भक्तांभक्तांत कलह कसा लावीत, त्यांची मजा कशी पाहत, मजा पाहून कसे खदखदां हंसत, व शेवटीं आपणच त्यांची गोड समजूत कशी घालीत, याचें थोडक्यांत वर्णन करून नंतर श्रीज्ञानेश्वरींत ११ व्या अध्यायांत कृष्णार्जुनाच्या सख्यभक्तीचें हृदयंगम वर्णन केल्याप्रमाणें साइप्रिय श्री. माधवराव देशपांडे यांच्या बाबांजवळच्या अरेतुरे व अतिसलगीच्या संवादाचें थोडेंसें वर्णन केलें आहे. तसेंच लाडके भक्त शिरोमणि तात्याबा कोते यांच्याही बाबांच्या जवळच्या अति घसवटीच्या विनोद थट्टामस्करीच्या कांहीं अवर्णनीय प्रेमाच्या मासल्याचें अल्पसें वर्णन करून बाबा त्यांच्याबरोबर कधीं कधीं निरनिराळ्या प्रकारचे खेळ कसे खेळत, कुचाळ्या कशा काढीत, खोडया कशा करीत हातांत मुरली,

पांवा किंवा काठी घेतल्याशिवाय पण मुरली वाजविण्याचा हुबेहुब हावभाव करून दीड पायावर कसे नाचत, गात व मजा करीत हें थोडक्यांत दाखविलें आहे.

नंतर उत्तरेकडील गोकुळांतील काल्याची प्रथा दक्षिणेंत पंढरपुरीं केव्हां, कशी व कोणी आणिली हें सांगून बाबा शिरडींत आल्यावर कांहीं काळांनीं प्रथम द्वारकामाईच्या अंगणांत, बाजारांतून नानाप्रकारच्या जिनसा विकत आणून स्वहस्तें चुलीवर कशी डेग (हंडी) बनवीत, गोपीगोपगणांना कशी खाऊं घालीत व नंतर (म्हणजे श्रीराधाकृष्ण-आई आल्यानंतर) भक्तगणाकडून आलेल्या नैवेद्याचा आपल्या थोडया भिक्षान्नासह काला करून कमलाकार भोंवते बसलेल्या भक्तवृंदामध्यें आपण कृष्णमिलिंदाप्रमाणें बसून त्यांना तो कसा खाऊं घालीत व आपण खाऊन शिल्लक राहिलेल्या अन्नाचा कांहीं कालानें पुरंदरे भाऊकडून काला करून घेऊन त्यांच्याच करवीं कसा भक्तगणांना वांटीत हें दाखवून हा काला शिरडींत बाबांनीं को आणिला व बाबा समधिस्थ झाल्यावर शिरडींत काल्याच्या कीर्तनाची सुरवात कोणी केली हें सांगून बाबांनीं समाधीबाहेर येऊन पूर्वी-सारखा काला करून सर्वांना खाऊ घालावा व त्यांच्याच तपोवनांतील ज्वारीच्या लाह्या त्यांच्याच गायांच्या गोरसांत मिसळून भरून ठेविलेली व समोर टांगलेली हंडी फोडण्याला श्री. तात्याबांना कृपेनें अनुज्ञा द्यावी व तो दहिंभाताऐवजीं दहिंलाह्यांचा काला सर्वांना प्रसाद म्हणून वांटण्यास श्री. शामास—माधवरावास आज्ञा करावी व सर्वांना दर्शन देऊन या बालकास पदरांत घ्यावें अशी विनम्र प्रार्थना करून उत्तर रंग संपवून हें काल्याचें नवीन आख्यान पुरें करून ही वाक्सुमनांजलि बाबांच्या पुण्यचरणीं अनन्यभावानें अर्पण केली आहे.

या कीर्तनास, बाबांच्या मुखांतील पुण्य वचनें, श्रीमद्भगवद्गीता, श्रीज्ञानेश्वरी, श्रीप्रश्नोपनिषद्, श्रीसाईसच्चरित, श्रीहरिविजय, श्रीपंढरीमहात्म, श्रीतुकारामगाथा, श्री. रेळेकृत पातंजल योगाभिप्राय, पंढरीचे श्री ऐतवाडकर बडवे, शिरडीग्रामस्थ श्री. माधवराव देशपांडे, श्री. तात्याबा कोते, श्रीबापाजी कुळकर्णी, श्री. बाळा गुरव, श्री. बयाजी कोते, श्री. महादु फसले, श्री सगुणराव नाईक, श्री बापूगीर गोसावी, श्री रघुवीर भास्कर पुरंदरे वगैरे वगैरे मंडळीकडून मिळालेली माहिती, या सर्वांचा आधार घेतला आहे.

ठाणें, गुरुवार मिति
फाल्गुन शु. ९ शके
१८५९; ता. १०-३-३८

श्री. साईपदरज दासानुदास
बाळकृष्ण विश्वनाथ देव
(बाबांचें बाळ)

श्रीदत्तचित्साइ सद्गुरुभ्योनमः

श्रीसाई काला कीर्तनाख्यान

पूर्वरंग

नमनम्

सजयति सिंदुर वदनो देवो यत्पाद पंकज स्मरणम्
वासरमणि रिव तमसां राशिं नाशयति विघ्नानाम् ॥

नमन व प्रार्थना. १ पद (विठाबाइ माउली या चालीवर)

दयाघन माउली गे माय माझी दत्तराज माउली ॥ धृ ॥
दत्तराज माउली गे माय माझी ज्ञानराज माउली ॥
ज्ञानराज माउली गे माय माझी साइराज माउली ॥
साइराज माउली गे माय माझी दयाघन माउली ॥
रुपुनी जगतीं सूत्र ओढिते । हलवि चराचर बाहुली ॥ ग माय ॥ १ ॥
भवभय तापें तप्त दास हा । करि करुणेची साउली ॥ गे माय ॥ २ ॥
काममदादिक गांजिति निशिदिनिं । दूर करी अहितावली[1] ॥ गे माय ॥ ३ ॥
दीन बाळ तव नमुनी विनवी । ठाव देइ तव पाउलीं ॥ गे माय ॥ ४ ॥

बाबांचीं सत्ता व बालयाचना

अभंग (गौरिशंकर पुजिला ज्यांनीं०)

शरण साई चरणीं गेला । त्यानें भवबंध तोडिला ॥ त्यानें ॥ धृ० ॥
हाणि काळासी तो लाथा । काळ ठेवी तत्पदिं माथा ॥ १ ॥ काळ ॥
ऐसा संतांचा अधिकार । साइ संतांचें सरकार ॥ २ ॥ साइ ॥
करूं सरकारा मूजरे । आपण चरणाचे हुजरे ॥ ३ ॥ आपण ॥
नलगे मुक्ती गुप्त ठेवा । अन्य भक्तांना तो द्यावा ॥ ४ ॥ अन्य ॥
बाळ प्रार्थी नित्य मेवा । देइ तव पद भक्ती सेवा ॥ ५ ॥ देइ ॥

---

१ अहित= शत्रु= आवलि= पंक्ती, संघ, समूह=शत्रुसमूह.

नाममहिमा व बालयाचना

३. पद (थोर तुझे उपकार० या चालीवर)

नाम तुझें विषभोग । साई नाम तुझें विषभोग ॥ धृ० ॥
रसना[2] ने, घे, वदे जहर[3] कटु । म्हणुनी होत वियोग ॥ साई ॥ १ ॥
सज्जन वदती नाम मधुर परि । मज कां ये न सुयोग ॥ साई ॥ २ ॥
वैद्य विषाचें बनवि रसायण । तैंचि कळे उपयोग ॥ साई ॥ ३ ॥
नाम विषाचें मधुर रसायण । करुनि दावि विनियोग ॥ साई ॥ ४ ॥
धन्वंतरि तूं अखिल जगाचा । सत्वरि टाळी कुयोग ॥ साई ॥ ५ ॥
रसायणाचा एकचि वळसा[4] । देउनि पाहि प्रयोग ॥ साई ॥ ६ ॥
कृपामृता[5]च्या अनुपानासह । झडकरिं हरी भवरोग ॥ साई ॥ ७ ॥
टाळी महाराज—साइनाथ गुरु माझे आई ॥ मजला ठाव द्यावा पायीं ॥

यापमाणें दहा वेळां म्हणावें.

नंतर श्रीसच्चिदानंद सद्गुरु दत्तमहाराज की जय.
,, ,, ज्ञानेश्वर महाराज की जय.
,, ,, साईनाथ महाराज की जय.
,, ,, सर्व साधुसंत महाराज की जय.
श्रीसीताकांत स्मरण जयजय राम.
श्रीपार्वती पते हरहर महादेव.
श्रीपुंडलीकवरदा हरि विठ्ठल.
श्रीगुरुदेव दत्त.

पूर्वरंग

शिरडी, (शैलधी) दहिं, लाह्या व काला यांचें व्यावहारिक व पारमार्थिक रहस्य.

पुनर्नमनम्

४. शार्दूलविक्रीडितम् वृत्तम्

शैलध्यां किल येन कृष्ण सदृशीः क्रीडा असंख्याः कृताः ॥
तात्या माधव गोपकैसह मुदा श्री द्वारवत्यां पुरा ॥

---

१ विष घेण्यास जसें कठीण तसेंच तुझें नाम मुखीं येण्यास पण अत्यंत कठीण; म्हणून तुझें नाम प्रथम तरी (संवय होईपर्यंत) विषाप्रमाणें कडू लागतें. पण एकदां विषाचें रसायण बनलें, म्हणजे तें जसें अत्यंत कल्याणकारक होतें. त्याप्रमाणें तुझें नाम प्रथम जरी विषभोग आहे. २ जीभ. ३ कडू विष. ४ वेढा. ५ कृपारूपी अमृताच्या अनुपानासह.

तप्तं येन गुरोः समाधि पुरतः श्री निंबमूले तपः ॥

तस्मै गोकुल कृष्ण दत्त गुरवे श्रीसाइनेमेनमः ॥

अर्थ—शिरडींतील श्रीद्वारकामाईंत पूर्वी, खरोखर, तात्याबा (कोते), माधवराव (देशपांडे) आदिकरून गोपिगोपाळांबरोबर ज्यांनीं आनंदानें कृष्णप्रभूप्रमाणें अगणित क्रीडा केल्या, ज्यांनीं आपल्या गुरुरायांच्या समाधीपुढें श्रीनिंबवृक्षाच्या मुळाशीं बसून तप केलें, त्या गोकुलवासी कृष्ण, दत्तगुरु श्रीसाईबाबांना माझा नमस्कार असो.

शिरडी व काला या शब्दांची व्युत्पत्ति

पर्वताप्रमाणें विशाल बुद्धि आहे ज्यांची असे योगेश्वर, सत्पुरुष, संत, महात्मे, यांनीं ज्या ठिकाणीं निवास केला ती शैलधी=शिरडी.

काला हा शब्द संकल, संकलन, संकलित या संस्कृत शब्दाचा अपभ्रंश दिसतो. यांत मूळ संस्कृत धातू कल् उपसर्ग सम्. याचा अर्थ एकमेकांत मिसळणें, कालवणें असा आहे.

५ शार्दूलविक्रीडित

वैराग्यो दधि, शांतिसौख्य जलधी ज्ञानांबुधी शैलधी ॥

औदार्योदधि, संतकेसरि वसे ज्या ठायिं ती शैलधी ॥

काला कीर्तनिं उत्सवीं रमुं मजा मारूं अम्ही मंदधी ॥

कांहीं आणियलें पुसे जरि कुणी सांगों किं लाज्या दधी ॥

दहिं, लाह्या व मडकें (काल्यास लागणारे पदार्थ) घरीं किंवा बाजारांत मिळत नाहींत का व त्यांचें मिश्रणही घरीं करतां येत नाहीं का ?

६. मालिनी

मिळतच दहिं, गेहीं, आपणीं, अल्प, ना, कीं, ।

गमन करुनि लाह्या आणणें काय नाकीं ॥

विपुलचि धन वेंचें मृत्तिका भांजना, कीं ।

हुडकुनि आणणें कीं मिश्रणार्थें पिनाकी ॥

दहिं–लाह्यांची, किंमत काय व असल्या दहिं–लाह्या आणण्याकरतां आपण शिरडींत येतों का ?

७. दिंडी

दहीं लाह्या, चिंतापहारका, का ? । दहीं लाह्या, संसार तारका, का ?॥

दहीं लाह्या, कैवल्य द्वार, का का ? । येत अम्हि त्या आणण्या द्वारका का ?॥

---

१ पर्वताप्रमाणें बुद्धि आहे ज्यांची असे महात्मे जेथें राहतात ती शैलधी. शैल=पर्वत. धी=बुद्धि. २ शिरडी. ३ लाह्या ४ बाजारांत. ५ स्वर्गांत. ६ मातीचें भांडें. ७ शंकर. ८ मोक्ष. ९. द्वारकामाईंत (शिरडीतील मशिदींत).

खरोखर बाबा म्हणजे काय, शिरडी म्हणजे काय, मशीद म्हणजे काय व ती कशाकरतां निर्माण केली आहे ?

८. दिंडी

उत्प्रेक्षा

नव्हे साई, गोपाळकृष्ण मूर्ती । नव्हे शिरडी, गोकूळ धन्य कीर्ती ॥
मशिद नोहे, ती द्वारका बोधशाला[1]। सृजिलि वैराग्य ज्ञान लुटायाला ॥

बाबा ही प्रत्यक्ष कृष्णमूर्ति आहे; मग आपण त्यांना तसें कां मानीत नाहीं ?

९ अनुष्टुभ.

अवजानंति[2] मां मूढाः । मानुषीं तनुमाश्रितम् ॥
परं भावमजानंतो । मम भूतमहेश्वरम् ॥

–श्री. भ. गी. अ. ९, श्लो. ११

हें आत्मज्ञानपीठ आतां बाबा कुठें चालवीत आहेत ?

१० साकी

त्यजुनि जरी तो गेला दिसतचि दिव्य-देह-दु[3]शालेला
सदैव जागृत स्वप्निं, समाधिंत। बोलुनि[4] चालवि शालेला ॥
डोल[5] व त्या आला । भक्त प्रेमाब्धि न अटला ॥

हें पीठ कशाकरतां आहे ? शिरडी व दहीं, लाह्या यांचा नीट अर्थ केला पाहिजे.

११ साकी

लुटा न कां चिर यथेछ येथें । चिद्वैराग्य[6]धनाला ॥
काय करा दहिं लाह्यांना ज्या । ना नाशिति जनु[7] निधनाला
अर्थ करा साचा । शैलधि दहिं लाह्यांचा ॥

हल्लींचा काला पूर्वापार चालत आलेल्या पद्धतीप्रमाणें होतो.

---

१ ज्ञानपीठ. आत्मज्ञानशाली. २ मी सर्व चराचर विश्वाचा शास्ता आहें, मालक आहें, धनी आहें, हें माझें सामर्थ्य व ऐश्वर्य न जाणतां केवळ मी मनुष्यदेह धारण केला आहे म्हणून अज्ञानी लोक मला परमात्मा म्हणून जाणत नाहींत. ३ देहरूपीं दिव्य उंची अमोल वस्त्राला. ४ आकाशवाणीनें. समाधीतून आवाज निघाल्यानें स्वप्नांत उपदेश करण्यानें. ५ डुलकी झोंप. ६ ज्ञानवैराग्य चित्=ज्ञान. ७ जनु=जन्म; निधन=मरण.

१२ स्रग्धरा

पूर्वीं गोपाळ संगे, यमभगिनितटीं, गोकुळीं कृष्णजींनीं ॥
वृक्षाखाळीं शिदोऱ्या, अणुनि, बसवुनी गोधनें[2] काळजींनीं ॥
मृत्पात्रीं[3] त्या शिदोऱ्या, अतिविमळ[4] मनें, गोरसीं कालवूनी ॥
केला काला जसा का, करुं अम्हिहि तसा, मार्ग तो आचरोनी ॥

वरील काल्याचें खरें रहस्य जर कळलें नाहीं तर तसा नुसता काला करीत बसण्यांत लाभ काय ?

१३. लावणी (जाऊ नकोरे विषयाटविची)

विश्वेश्वरिं दृढ भक्तिविना जो काशी माजी मरे ॥
कर्मफळा[5]विण, अन्यफळ[6] त्यजि, भवाब्धि[7] तो कां तरे ! ॥
गीतेंतिल जंव मार्मक[8] पांडव[9] शब्दरहस्यचि खरें ॥
कळे न तंव का ? केवळ पठणें पुनरावृत्ति सरे ॥

मग काला कसा करावा ? त्यांतील पात्रें, पदार्थ, जागा कोणती व मिश्रण कशाकशाचे करावयाचें ?

१४. मंदाक्रांता

गोपालाः के ? शमन भगिनी का ऽत्र किं गोकुलं तत् ॥
कस्तत्कृष्णो ? विटप इह कः ? काः शिदोऱ्यश्च गावः ? ॥
किंतत्पात्रं, रुचिरममलं ? गोरसः कोऽत्रचोक्तः ॥
कस्तत्काला ? विधिरपिच को मिश्रणं केषुकेषाम् ॥

अर्थ—(तर मग) गोपाल कोणचे ? यमुना नदी ती येथें कोणती ? तें गोकुळ कोणतें ? कृष्णपरमात्मा ते कोण, या ठिकाणीं वृक्ष कोणता ? शिदोऱ्या कोणत्या ? गायी कोणत्या ? तें सुंदर व शुद्ध पात्र कोणचें ? येथें गोरस सांगितला आहे तो कोणता ? तो काला कसला ? तो करण्याची पद्धत कशी ? व कशांत कशाचें मिश्रण करावयाचें ?

याच शरीरांत व कांहीं शरीराबाहेर असलेल्या वस्तूंच्या मदतीनें, शरीरांत व बाहेर असलेल्या साधनांनीं खालीं दिलेल्या पद्धतीनें काला करावयाचा.

---

१ यमुनातीरीं. २ गाईवासरें, बैल. ३ मातीचें भांडें. ४ शुद्ध. ५ कर्मफलत्याग. ६ काकडी, भोपळा. ७ संसारसमुद्र. ८ शरीराचे ३६ विकार (श्री. भ. गी. अ. १३ श्लो. ५-६) ९ सत्य, दया, क्षमा, शांति, संतोष. १० पाठ करण्याचे. १३ जन्म मरण.

१५. दिंडी

करणदैव[1]त गोपाळ, पिंग[2]ला ती । सरिध्य[3]मुना, वपु[4] पुरी[5] गोकुळा ती ॥
जीव कृ[6]ष्ण श्री,संसार[7] वृक्ष छाया। विकृ[8]ति शिदु[9]र्या त्या इंद्रि[10]यें ह्याच गाया ॥

१६ साकी

गुरुपद भा[11]जनिं, प्रेम [12]गोरसीं, विकृति[13], गुण, कालवणें, ॥
सद्तीसाख्या[14] साईपुरुषीं, समरस[15] होउनि रहाणें ॥
म्हणती या काळा । त्रिशुद्धि येई न यम घाला ॥

किंवा शरीरांत असलेल्या १६ कला, सतरावें चंद्रामृत कळेंत मिळवून काळा करावा.

१७. ठुमरी (जल भरन जात या चालीवर)

कथिलें उपनि[16]षदीं कीं पुरुषें[17], सृजिल्या दहीं कला षोडशा ॥
प्राण, श्रद्धा, नभ[18], [19]अनिलानळ[20], जल, भू[21] करणें[22], चित्त गोडशा ॥
अन्न, वीर्य, तप, मंत्र, कर्म, ही, लोक[23] नाम[24] इति पृथु[25]क मिसळणें ॥
सतराव्या चंद्रामृ[26]त गोरसीं मूर्ध्नि[27] साइशीं अनन्य[28] राहणें ॥

बाबांची सतरावे कलेची खूण
१८ शालिनी

सव्यां[29]गुष्टें भींवया माजि दोनी। छावी भक्तांच्या उदी नेहटो[30]नी ॥
सतरावीचें स्थान तो या खुणेनें । दावी स्वामी साइ प्रीत्या घृणेनें[31] ॥

---

१ करण=इंद्रिय, दैवत, देवता, शक्ति (श्रीज्ञानेश्वरी अ. १८, श्लो. १४ यांतील दैवंचैवात्र पंचमम् या चरणावरील भाष्य) जसें नेत्राची देवता तेज-रूप. कानाची-आकाश-शब्द, नाकाची पृथ्वी-गंध, रसनेची आप-रस आणि त्वचेची वायु-स्पर्श-वगैरे. याप्रमाणें शरीरांतील इंद्रियदेवता-शक्ति हेच गोपाळ. उजवे नाकपुडींतून वाहणारी नाडी जिला पिंगला म्हणतात तीच यमुना (पातंजल योग) ३ नदी. ४ शरीर. ५ नगरी. ६ जीवात्मा हाच कृष्ण. ७ संसार हाच वृक्षछाया. ८ छत्तीस विकार. ९ ह्याच शिदोऱ्या. १० दशेंद्रियें याच गाया. ११ गुरूचे पाय हेंच पात्र. १२ प्रेम हेंच गोरस. १३ तीन गुण. १४ परमात्मा १५ एक होणें. १६ प्रश्नोपनिषद्. १७ परमात्म्यानें. १८ आकाश. १९ वायु. २० अग्नि. २१ पृथ्वी. २२ इंद्रियें. २३ स्वर्गादि लोक. २४ कीर्ति. २५ पोहे. २६ जीवनकला. २७ मस्तकांत. २८ ऐक्य करून. २९ उजव्या हाताच्या अंगठ्यानें. ३० जोरानें दाबून. ३१ कृपेनें.

अशा प्रकारचा काला करावा म्हणून बाळाचा श्रेष्ठ मनास बोध.

बुका लावण्याच्या वेळचे पद

१९. पद (राग हमीर कल्याण ताल त्रिवट)

काला करि सुमना । असा रे काला करि सुमना ॥
तन, मन, धन, निज अर्पण करुनी । [1]अशरण चरणा शरण जाइ तूं ॥
साइ वामना, खरोखर, साइ वामना । काला करि सुमना ॥ धृ०॥
साइ ब्रह्म ते पूर्ण दयाळू । करालें[2] काळाचा तें .काळू। सद्भक्तांचें अतिकन-
वाळू । पुरविल कामना । गड्या रे, सख्या रे, बाबा रे पुरविल कामना
तन, मन, धन, ॥ १ ॥
मंदा, चिर, स्मर, आनंदकंदा, । साइ मुकुंदा, श्री गोविंदा ॥ लागे नंदा
नंदा छंदा । दे निज धाम ना । [3]निरंतर, सदोदित, अखंडित,
दे निजधाम ना । तनमनधन ॥ २ ॥
दत्त चिदीश्वर साईराज । विरिंचि हरिहर श्रीगणराज—
याप्रमाणें दहा वेळा ह्मणात्रे !

श्री. सच्चिदानंद सद्गुरु दत्त महाराज की जय.
,, ,, ज्ञानेश्वर महाराज की जय.
,, ,, साईनाथ महाराज की जय.
,, ,, सर्व साधुसंत महारज की जय

पूर्वरंग समाप्त

उत्तररग आख्यान

पुनर्नमनम्

२० स्रग्धरा

साक्षान्नारायणोऽयं । कलिमल दहनो । भक्त चित्ताभिरामः ॥
यस्यानंदावतारोऽ । भवदवनितले । शैलधी–दिव्य भूमौ ॥
आविष्कर्तुं परां तां । सगुण वपुषि या । निर्गुणैश्वर्यसत्ता ॥
तस्मै श्रीशाय नित्यं । त्रिभुवन गुरवे । साइने मे प्रणामः ॥

अर्थ—जे प्रत्यक्ष भगवान परमात्मा, कलियुगांतील पातक नाहींसे करणारे, भक्तांच्या चित्ताला रमविणारे, ज्यांचा आनंद व मंगलकारक अवतार या पृथ्वीवर

१ कोणासही शरण न जाणारे बाबांचे चरणीं. २ भयंकर ३ घर, स्थान, पद.

शिरडीसारख्या दिव्य भूमींत, निर्गुण वस्तूचें ऐश्वर्य व सत्ता, सगुण देहांत कशी असते, त्या अत्युच्च ऐश्वर्य सत्तेचें प्रगटीकरण करण्याकरितां होऊन गेला, त्या त्रैलोक्य-गुरु रमाकांत श्री. साईबाबांना माझा अखंड नमस्कार असो.

सकाळचा कार्यक्रम व भिक्षा पद्धति.

२१ भुजंगप्रयात

अटोपूनि प्रातर्विधी नित्यनेमें । बसे संत सम्राट स्वस्थानिं प्रेमें ॥
उठे जाय भिक्षा घरीं पांच गांजे । गिरा[2] त्याचि जी ब्रह्मनिष्ठासि साजे[3] ॥

२२ ठुमरी (जल भरन जात०)

रहत खडा जदुबीर सडकपर । दूर दूरसे घरके आगे ॥
"भिक्षा आणा ग बायानो" इतने बोलके भिछा मांगे ॥
भाजी भाकर चटणी लेके । वापस[4] द्वाराव[5]तिमो आवे ॥
सब चिज डालत कटुबेमे[6] पछि । कुत्ता बिल्ली[7] कुइबी खावे ॥

कृष्णपरमात्माप्रमाणें बाबांचे भक्त गोपी–गोपाळ.

२३. पद (चिंचेच्या पानावर या चालीवर)

साई कान्हाचे गोपी गोपाळ बहु । द्वारकामाईंत जमतीरे ॥ द्वारका ॥
शिपयाचा काशा[8] भिलांचा आपा[9] । भटाचा शाम्यां[10] गमती रे ॥ १ ॥ धृ. ॥
कोत्याचा घोडमुख्यां[11] वामनं[12] बाबुराव[13] । [14]रघूजि त्या संग रमतीरे ॥
कोंढाजि[15] अंडाजी पिले[16] गेनू[17] मामा[18] । शिपुरंडा[19], गुरवंडा[20] जमतीरे ॥२ ॥
नाना[21], काका[22], लंगडा[23] काका, आण्णा[24] । सोनारडा[25] । हेमाड[26] ग[27]णु भाऊ[28] किमती रे ॥
मोठा [29]काका, बाळासाब[30] परधान[31] बडेबाबा[32] । बयाजी[33] रामचंद्र[34] हिमती रे ॥३॥

---

१ सर्वांना ऐकूं जाई. २ आरोळी, वाणी. ३ शोभे. ४ परत. ५ द्वारकामाईंत. ६ मातीच्या पात्रांत, खापरांत. ७ मांजर. ८ काशीराम शिंपी. ९ आपा भिल. १० माधवराव देशपांडे. ११ तात्या पाटील कोते. १२-१३ गोंदकर. १४ रघू शिंदा. १५ कोंडाजी लालभाई शेख रा. राक्षी. १६ पिल्ले डॉक्टर. १७ गेनबा गोंदकर. १८ लक्ष्मणमामा कुळकर्णी. १९ बाळा काशीराम शिंपी. २० पिलाजी गुरव. २१ नानासाहेब चांदोरकर. २२ अ नानासाहेब निमोणकर. २३ हरि सीताराम दीक्षित. २४ चिंचणकर. २५ म्हाळसापति. २६ आण्णासा. दोभोळकर. २७ दासगणू. २८ रघुवीर पुरंदरे. २९ काका महाजनी. ३० भाटे. ३१ मोरेश्वरराव. ३२ मालेगांवचे फकीरबाबा. ३३ कोते. ३४ कोते.

दाढीवाला[1], बुट्टा[2] भट्टा[2] हलालखोर[3]। बाळ्या[4] मध्या[5] वेडा[6] मास्तर रे ॥
बोडका बाह्मण[7], बापुसाब[8] टापुसाबदादा[9] । साठेसाब[10] [11]ठकि घोडे डाक्टर[12] रे ॥ ४ ॥
बुटीचा[13] जावई[13] दवाजि गणपतराव[13]। [14]भागूजि नंध्या[15] फध्या[15] बंधू रे ॥
बुट्टया[16] भुट्टया[16] क्षिप्रा[16] बापूसाब[16] भाऊ[17]। बाळा[18] बोडका नंदू[19] अंधू रे ॥
अर्धा[20] कोल्हाटी[20] महाध्या[20] पाध्या[20]। अर्धागांडू[20] महादु[20] फसले रे ॥
भटाचा[21] कार्टा बामणाचा[22] पोरटा। बाळ्या[22], लक्षा[23] हंसत बसले रे ॥ ६ ॥
रामकृष्णि[24], राधाकृष्णि[24], अवदसा[24]। मावशी[25] दुर्गि[26] [27]ह्माळि राधामामी[28] रे ॥
सइ आई[29] ताई [30]आई हेडंबि[31] भिमबाई[32]। सोनि[33], लक्ष्मि[34]
बायजा[35] मामी रे ॥ ७ ॥

उणें अधिक तें समर्थ जाणें। सद्गुरु शैलधिपती रे ॥
चिंधिचोर[36] भाउची[36] गुरु पदिं नतितती[37]। त्याला नच कधि कमती रे ॥ ८ ॥

ढोंग, मिथ्या भाषण, चोरी करून दुसऱ्यावर आळ, हास्य, मजा, त्रयस्तपण, कलह, समजी —कल्याण

२४ विभावरी.

कलह केलि[38] करि काढि कलागति। कलिस[39] ज्याचि न कळेचि कलागती[40] ॥
कधि विनोद कधि मस्करि थेकुल्यां[41]। हंसत गालिं करें करि डाकुल्यां[42] ॥

२५ दिंडी

वाचि रामायण एक रामदासी। बसुनि मशिदी मधि साइच्या पदासी ॥
तसी नामावलि विष्णु सहस्राची। वाचि होती आवडी सुघ[43]स्रांची ॥

---

१ मेघा ब्राह्मण. २ तात्यासाहेब नूलकर. ३ अबदुलभाई. ४ न्हावी. ५ न्हावी. ६ माधवराव अडकर. ७ दादा केळकर. ८ बापुसा. जोग. ९ दादासाहेब खापर्डे. १० हरि विनायक साठे. ११ सगुण मेरु नाईक. १२ नानासाहेब खासगीवाले. १३ नरके. १४ कुंभार. १५ मारवाडी बंधु. १६ बापूसा. बुटी. १७ भाऊसाहेब धुमाळ. १८ बाळाजी पाटील नेवासकर. १९ मारवाडी नंदु शिवराम व अंधु शेट. २० महादु फसले घोडेवाला. २१ बापाजी कुलकर्णी. २२ नानू पुजारी. २३ शिंपी. २४ राधाकृष्ण आई. २५ राधाकृष्णआईंची मावशी. २६ दुर्गाबाई करमरकर. २७ माळी मर्द नामदेव सावत रा. कसरवाडी, ता. संगमनेर २८ वामन गोंदकराची आई. २९ नाना चोपदाराची आई. ३० बापुसाहेब जोगांचें कुटुंब. ३१ आण्णा चिंचणकरांचें कुटुंब. ३२ गोंदकर. ३३ अंधू मारवाड्याची मुलगी. ३४ लक्ष्मीबाई शिंदे. ३५ तात्याबा पाटील कोते याची आई. ३६ देव बा. वि. ३७ प्रमाण पंक्ति ३८ क्रीडा. ३९ प्रत्यक्ष कळ लावण्यांत निष्णात असा पुरुष. ४० कला=विद्या गती बुद्धि. ४१ लहान. ४२ हातवारे मस्करी. ४३ घस्त्र=दिवस. सुघस्रांची=पुष्कळ दिवसांची.

ढोंग व मिथ्या भाषण.

२६ आर्या

मिषें[1] करि पोटदुखीचें, धाडी हॅटिं[2] साइ रामदासास ॥
सोनामुखि झणि आणी, ती विण, गुण मज म्हणें न ये खासें[3] ॥

चोरी

२७ स्रग्विणी

सोडिलें, सत्वरें, स्वासना, साइनें, । तोडिलें, बंधना, पोथिच्या घाइनें, ॥
घेतली, त्यातली, विष्णुना[4] मावली । पातली, स्वस्थली, मागुती[5] माउली[6] ॥

चोरीचा दुसऱ्यावर आळ.

२८ मालिनी

वदत हंसत शाम्या, घे, तुला पोथि ठेवी । कलह हळुच, साई राम[7] शामांत लावी ॥
म्हणत कुपित[8] शाम्या ती नको आळ नाणी[9] । मजवरि[10] कलिराजा, चोरीचा, चक्र[11] पाणी ॥

मजा, हास्य त्रयस्थपण, रामदासक्रोध.

२९ मंदाक्रांता

पोथी शाम्या करि बघुनि ये नेत्रिं ज्वाळा[12] कराळा[13] ॥
वक्त्र ज्याळा[14] मुखितुनि निघे गाम्य[15] लाव्हा[16] धुराळा[17] ॥
दास[18] क्रोधाऽनें[19] छ वरि चढे ग्रासि तो अंतराळा[20] ॥
देखे स्वामी खदखद हंसे राहि नामा निराळा ॥

रामदास क्रोधातिरेक

३० झंपा

अरे चोरट्या घोर कौटिल्य[21] केलें । मदीया तुवां पोथिला चोरियेलें ॥
दृष्टी अ[22]थ पासुनी । पोथिवरी ठेवुनी । हार्टि[23] मज धाडुनी ।

---

१ ढोंग. २ बाजारांत. ३ खरोखर. ४ विष्णुसहस्रनाम. ५ परत ६ बाबा. ७ रामदास ८ रागावलेले. ९ आणूं नको. १० कलागती लावण्यांत श्रेष्ठ. ११ हे देवा, कृष्णा, चक्र आहे हातांत ज्यांच्या अशा. १२ रागाच्या ज्वाला. १३ भयंकर. १५ वक्त्र=मुख हाच कोणी ज्वालामुखी पर्वत. १५ निंद्य, अश्लील. १६ तापलेला रस. १७ राख, खडे दगड धोंडे. १८ रामदास. १९ अग्नि. २० आकाश. २१ कुटिलपणा, लबाडी, लुच्चेगिरी. २२ प्रथम. २३ बाजारांत.

कार्य त्वां साधियेलें । अरे चोरट्या ॥ १ ॥
आप मधु बोलसी । कपटपटु आससी । मलिन दुष्ट धाडसी ।
म्यां तुला ओळखीलें । अरे चोरट्या ॥ २ ॥
देशि पोथि न जडा[1] । डोइ फोडिन फुडा[2] । करिन शोणित[3] सडा ।
तव पुढा जाणियेलें । अरे चोरट्या ॥ ३ ॥

माधवरावाचें उत्तर

३१ दिंडी

पोथि हरिलि न या शाम माधवानें । दिधलि मज ती त्या शाम माधवानें[4]
असत पोथिस कां घोंस कांचनांचे । देत तत्सम[6] शत कलह करि न नाचे ॥

बाबा रामदासाची समजूत करतात.

३२ भुजंगप्रयात

अरे रामदाशा जरी त्वा निर[7]शी । तरी पोथि कां नाशिस्वत्पापराशी ॥
नको क्रोध शार्मीं रमे शौरि[8]कार्मीं । नको रामनामीं उपाधी[9] रिकामी ॥

कवि उत्प्रेक्षा.

३३ आर्या

गोकुळिं ग[10]व्य न चोरी, जो चोरी हृद[11]य गोपि गोपांचें ॥
नाम सह[12]स्त्र न, चोरी राम[13]निधी ज[14]नुसहस्रपापांचें ॥

भांडण

३४ आर्या

दावीत पाठ अण्णा, बाबांचें पोट मावशी अवळी ॥
धामाधुमींत आलें, आण्णा मुख मावशी मुखाजवळी ॥

---

१ अचपल, वातशरीराच्या. २ खरोखर. ३ रक्त. ४ शाम=सांवळा माधव=रमापति सांवळा रंग वर्ण आहे ज्याचा असा रुक्मिणीवर पांडुरंग कृष्णसाई. ४ सोन्याचें. ६ त्यासारख्या. ७ अनासक्ति. ८ कृष्णकार्यात. ९ पीडा. १० गाईचें दुध, दहिं, ताक लोणी, तूप. ११ प्रेमभक्ति १२ विष्णुसहस्र नामावलि. १३ रामसादाचा निधी=भांडार. १४ जन्म.

मावशीबाईंचा क्रोध

३५ झंपा

कशी लाज वाटे न या थेरड्याला । जरी साठिच्या येत मेला घराला ॥धृ०॥
केश तुरळक् शिरीं । ते हि कीं रुपेरी । दृष्टि मांध्या[1]वरी ।
सोडिले कणि ज्याला ॥ कशी लाज ॥ १ ॥
नाक बहु शेंबुडें । बत्तिसीही पडे । मान नन्नापढे ।
लागुनी हालण्याला ॥ कशी लाज ॥ २ ॥
उडत बोलीं थुका । चेपतांना मुखा । जवळि माझ्या मुका ।
आणि तो घ्यावयाला । कशी लाज ॥ ३ ॥

अण्णांची गर्जना

३६ पद

ही काय रम्य तरुणि बाला । मी काय कुरुप थेरडा झेला ॥
ही काय गौर मृदुल गाला । मी काय कृष्ण कठिण शृगाला ॥
मी काय भुले चेहऱ्याला । कीं हिच्या काचऱ्या तनुला ॥
नेउ कशास मुस्कट माझे । हिच्या बोळक्याचा मुकु घ्यायाला ॥

गोड समजूत

३७ भुजंग प्रयात

अगे मावशे सांगतों सत्य वाचे । तुझ्या काय जिव्हेवरी भूत नाचे ॥
मुलानें मुका घेतल्या सांग साचें । तुझ्या श्रीमुखाचा तुझें काय वेचें ॥

माधवरावावरील देवाचें प्रेम व माधव रावांची देवाच्या ठिकाणची अरे तुरे ची सख्यभक्ति

३८. कटाव

गोकुळ वृंदावन ही शिरडी । मशीद द्वारावती रोकडी ॥
कृष्ण साइचे अमित संवगडी । त्यामधि शाम्या फार लाडका ॥
बहू बोलका, सख्य भक्तिचा केवळ पुतळा । अरे तुरेचा बोलचि सगळा ॥
बळेंच काढी देव कुरापत । शाम्या त्यासी भांडे झगडे त्यावरि कोपे ॥
म्हणे तयाला डोइस फडकं । बांधुनि मशिदी माजी बससी
तुकडे मागुनि आणुनी खासी । दरिद्रि नारायण तूं मुळचा ॥
देव म्हणवुनी स्वतः मिरविसी । नेणसि चित्तीं कीं तुज आम्हींच देव केला ॥
नाहितरी रे तुज फकिराला कोण विचारी । निर्लोभी परि करिशी संच ॥

---

१ नजरेस कमीपणा येणें. कमी दिसणें.

तुजजवळी बहु पंक्तिप्रपंच । देशी कोणा सुख संपत्ती कोणा विद्या ॥
कोणा संतति आम्ही भोगो नित्य आपत्ती । राहुनि तुझिया चरणाजवळी ॥
कृपण करंटा फारचि खोटा । दुष्ट नष्ट तूं फार खटयाळ ॥
पाहुनि घ्यावें तव वाग्जाळ । कृष्ण कृष्ण जय साइ कृष्ण जय ॥ १ ॥

देशी कोणा दिव्य औषधि । हरिशी त्यांच्या आधि व्याधी ॥
निशिदिनी शंख ध्वनि मी करितों । ठण ठण ठण ठण बोंब मारितों ॥
आले माझे डोळे सुजले । ऐकुं न येइ दिसे न तुजला लाज न वाटे ॥
तूं का बहिरा अंधळा झाला । पहा पहा रे उद्यां सकाळीं ॥
माझे डोळे बरे न झाले । देइन हकलुनि तुज मशिदींतुनि ॥
जा जा शाम्या वटवट ना करि । आणि झणीं सातांठ मिऱ्याचे दाणे ॥
पाण्यामाजि उगाळुनि, घालि इक्षणीं । होशिल डोळे भिंगावाणी ॥
देवा तूं तर फारचि शहाणा मोतीदाणा । कोठें वैदगिरी ही शिकला ॥
मिरें घालुनि डोळे माझे घेउं फोडुनि ।
बरें असूं दे कृष्ण कृष्ण जय साइ कृष्ण जय ॥ २ ॥

• तात्याबा व बाबा यांच्यांत असलेली परस्पर अनन्य भक्ति, प्रेम, लडिवाळपणा, विनोद, मस्करी, फुगडी, कुस्ती इतर खेळ, नाच, मुरली, गाणें.

३९ कटाव

तात्याबावर अती आवडी । लोटि तयावरि प्रेम कावडी । त्याविण नच कधि जाय चावडी । शिशुपणिं बाबांच्या अंगावरि तात्या लोळे । त्यांसी खेळे । भांडे झगडे । त्यावरि कोपे । साइ शिरीचा सोडी फडका । तच्छिरिं ठेवी शिंदेशाई आपुली पगडी । पांघुरवी निज तया उपरणें । आरसा देई रूप पहाया । देव पाही रूप तयामधि । खांदे वर करि । मिचकवि डोळे हलवि माना वेडया वाकुडया । खदखद हांसे । कृष्णचि भासे । म्हणे काय रे असाच कां तो कोल्या दिसतो । असेंच करतो । मग ते सर्वहि फेंकुन देई तात्याबाच्या अंगावरती । कृष्ण कृष्ण जय साइकृष्ण जय ॥ १ ॥
तात्या नंतर कपाळिं ठेवी हात पालथा। म्हणे तयाला सलाम अलेकं । सलाम अकेलं तोही तैसें करुनी बोले सलाम अलेकं सलाम अकेलं । द्वारावतिमधि तसेंच रात्रीं । तात्या, महादू, म्हाळसापति, झोंपीं गेल्यावरी उरावरि, पोटा-वरती तशीच भाळीं। गुंतागुंती, त्यांच्या आपुल्या करि पायांची । खांबा मागे बसे दडूनी । तात्याबाला देई ढकलुनी । हळूच मागुनि झांकी डोळे । फाडी

अंगडि वामनाची । तोही फाडी कफनि तयाची । यापरि विनोद मस्करी करि जो कृष्ण कृष्ण जय साइ कृष्ण जय ॥२॥ द्वारावतिचे दिव्य पटांगणि । मुकुंद माधव साइ संत मणि । तात्या संगे खेळे फुगडी । करूनि मस्ती, खेळे कुस्ती, घाली पिंगा, खेळे पंजा, बोटें मोडी, हांसुनि बोले घे धतूऱ्या, घे धतू-या, ताल सुरावरि, दीड पदावरि नाचत चाले । वाजवि मुरली, मुरलीविण, मुरलीधर श्रीधर, हांवभाव परिकरी हुबेहुब,गाई नाचे, खदखद हांसे कृष्णचि भासे, पाळी मोर शेळया, गाई, ठेवी तात्याबाच्या गेहीं, दहिं दुध गोरस खाई तयांचा । कृष्ण कृष्ण जय साइ कृष्ण जय ॥ ३ ॥

दक्षिण द्वारकेची निर्मिती

४० पद (मात तात नाथ अगा० या चालीवर)

दक्षिणेंत दिंडिरवनिं द्वारकेश आले । रुष्ट तप्त रुक्मिणिची समजि करुनि ठेले ॥ धृ० ॥ उद्धरूनि दिंडिरवन, पुंडलीक केलें। पूर्णकाम दर्शनेंचि चतुरवर विघेले ॥१॥ द्वारकेचि संपदखिल परीवार नेलें। स्त्रीगणादि गोपिगोप सकळ आणियेलें ॥ २ ॥ दिंडिरवनिं अद्वितीय, द्वितिय निर्मियेलें । द्वारकाख्य पूर बघुनि देव चकित झाले ॥३॥ केंद्र करुनि पंढरपुर, दुर्जे धारियलें। विठ्ठलैक नाम मन्त्र सतत राहियेलें ॥ ४ ॥

मूळ काल्याचा आरंभ कोठें झाला व तो दक्षिणेंत कोणीं व कसा आणिला

४१ स्रग्धरा

झाला कृष्णावतार प्रथम जधिं कधीं । गोकुळीं उत्तरेला ॥
आर्यावर्तांत[1] काला शिशुपणि हरिनें कर्तुमारंभ[2] केला ॥
त्या काल्याची प्रथा[3] ती अणिलि व्रजवरें[4] पंढरीं वेणु नादीं[5] ॥
जेव्हां श्रीकृष्णजींनीं बनविलि सुभगा दक्षिण द्वारकादी[6] ॥

कृष्णपरमात्मा साईस्वरूपांत शिरडींत कोठून व कसे आले व शिरडी,पंढरीमंडळांत पंढरी केंद्र धरून षट्दलचक्रांत कशी येते ?

---

१ विंध्य व हिमालय यांच्या व पश्चिम व पूर्व समुद्र यांच्यामधील प्रदेशउत्तर हिंदुस्थान. २ करण्यास-कृधातु, तुम् प्रत्ययांत अव्यय. ३ पद्धत. ४ कृष्ण परमात्मांनीं. ५ वेण्णुपदतीर्थ ६ आदी, प्रथम.

४२ अभंग

माहुरिं गिरनारी अबूच्या पहारीं । गाणगिं[1] अक्कलीं[2] दौलति[3] पंढरीं ॥
फीरित आले बाबा शिरडि नगरीं । झाले स्थिर येथ साईकृष्ण ॥ १ ॥
पंढरि मंडल[4] शत योजनांचें । द्वार उत्तरेचें प्रवरा[5] संगम ॥
पश्चिमेचें द्वार बोलति करवीर । शूर्पाल[6] तें क्षेत्र दक्षिण द्वार ॥ २ ॥
पूर्वेचें तें द्वार क्षेत्र त्रिविक्रमा[7] । हीच चतुःसीमा दिंडिरवनिची ॥
प्रांत कृष्णा गोदा माईच्यामधील । पंढरी मंडल तेंची जाणा ॥ ३ ॥
दिंडिर पंढरी दक्षिण द्वारका । नामें तिन्हि एका क्षेत्राचीच ॥
याच मंडलांत शिरडीही येत । शिरडि द्वारका सत्य बाबा उक्ती ॥ ४ ॥
षट्दल[8] चक्राचें केंद्र[9] पंढरपूर । परळि[10] अलकापूर[11] तिसरें शिरडी ॥
नेवासें पैठण विजयानगर । पुरें षट्दल चक्र येथें झालें ॥ ५ ॥

कृष्णरूप बाबा पंढरीहून शिरडीस आले,तेव्हां त्यांनींच प्रथम काला करण्यास सुरवात केली.

हंडी काला

४३ स्रग्धरा

पिंड ब्रह्मांड दंडी[12] प्रथम कधि कधी । साइ चंडाग्नि[13] कुंडीं[14]
हंडी[15] छोटी नि मोठी बनवि निजकरें । अंगणीं[16] दिव्य तुंडी[17] ॥
झुंडी येती व्रतींच्या[18] विनत पदिं तया । वांटि जैं होय थंडी ॥
हंडी ना स्वर्ग दिंडी[19] नहि सुरस सुधा-गिंडि[20] ना मोक्ष हुंडी ॥

दोनप्रहरचा नित्य नैवेद्य काला.

४४ शार्दूल विक्रीडित

मध्यें भृंग[20] तमालनील[21] विलसे । विन्मूख[22] श्री निंबरा[23]

---

१ गाणगापूर. २ अक्कलकोट. ३ दौलताबाद. ४ घेर, प्रदक्षिणा. ५ टोकें बायगांव. ६ जमखिंडीपासून उत्तरेस ६-७ मैलावर श्रीकृष्णामाईचे कांठीं आहे. ७ नक्की समजत नाहीं. ८ सहा पाकळ्यांचें. ९ मध्यबिंदु. १० सज्जनगड. ११ आळंदी. १२ शास्ता, शासन करणारा. १३ प्रखर अग्नि १४ चुलीवर. १५ श्रीसाइचरित्र अ. ३८ पहा. १६ द्वारकामाईचे (मशिदीचे) पटांगणांत. १७ तोंड दिव्य आहे ज्याचें असा साई दिव्यतुंडी. १८ भक्तांच्या. १९ द्वार. २० पात्र. २१ भुंगा. २२ पाठ करून.१२ मशिदींतील हार शेरे घालण्याचा मोठा कोनाडा.

भक्तश्रेणि[1] वसे सुरैव सदसी[2] । अब्जाकृती[3] अंबरां[4] ॥
मध्यान्हीं मिसळी निवेद्य मग जे सन्मूख पीतांबरा[5]
कालैवं करि वांटि प्रत्यहिं[6] विभू । ज्या [7]गाऽप्सरा[8] तुंबरा[9] ॥
मधून मधून केव्हां केव्हां कालांतराने बाबांच्या शिलकी राहिलेल्या भिक्षान्नाचा काला

४५ शार्दूल विक्रीडित

तात्या शार्मि सुभक्ति साइचि रघूवीरि[10] हि तैशापरीं ॥
भिक्षा भाकर साइ खाउनि उरे उच्छिष्ट कालांतरीं ॥
तें घे भाउ[10] कुटूनि फोडणिहि दे नव्यो सळी[11] मेळुनी ॥
किंचित्त्यातुनि श्रीसि अर्पि सकला शेषान्न दे वांटुनी ॥

शेवटची प्रार्थना व याचना

४६ कटाव

येइ येइ रे साइ कान्हुल्या । पुरे तुझी ती समाधि आतां ॥
आम्ही बैसों कमलाकार । मधे भृंग तूं जगदाधार ॥
घेइ आमुच्या सर्व शिदोऱ्या । त्वदीय भिक्षा भाकरि साऱ्या ॥
मिसळि तयामधि । तव हस्तानें करूनि काला
मग सकलांचा । ग्रास तयाचे देइ आम्हांला ॥
तव हस्ताचा काला गोड । पुरवी अमुचें इतुकें कोड ॥
तपोवनांतील तव ज्वारीच्या लाह्या करुनि । तव धेनुच्या मिष्ट गोरसीं ॥
त्या कालवुनि दहिभातासम । दहिं लाह्यांनीं भरूनि टांगळी ॥
हंडि फोडण्या देइ अनुज्ञा तात्याबाला । अम्हां लेकरां वांटुन देण्या ॥
तशीच आज्ञा करि शाम्याला । नम्र प्रार्थना देइ दर्शना ॥
भक्तगणाला घेइ पदरीं तव बाळाला । कृष्ण कृष्ण जय साइ कृष्ण जय ॥ १ ॥

---

१ भक्तपंक्ति. २ इंद्रसभेंत. ३ कमलाकार. ४ आकाशांत, स्वर्गांत. ५ साइकृष्ण. पीतं अंबरं यस्य सः पीतांबरः कृष्णः पीतांबरोऽच्युतः शार्ङ्गी अमर कोशः स्वर्ग वर्ग श्लो. २० ६ रोज. ७ गातात. ८ गंधर्वस्त्रिया. ९ तुंबर नांवाचे गंधर्व. १० रघुवीर भास्कर पुरंदरे. १० पुरंदरे-बाबा त्यांना भाऊ म्हणत. ११ नव्या उसळी- चण्याची, मुगाची, मठाची वगैरे.

४७ अभंग

शरण साई चरणीं गेला । त्यानें भवबंध तोडिला ॥ त्यानें ॥ धृ.

४८ अभंग

हेंचि दान देगा देवा । तुझा विसर न व्हावा ॥

४९ आरती बाबांची, ज्ञानेश्वर महाराजांची व दत्तगुरूंची

५० अभंग

घालीन लोटांगण वंदीन चरण । डोळ्यानें पाहिन रूप तुझें ॥

५१ उपजाति वृत्त

कायेन वाचा मनसेंद्रियैर्वा । बुध्यात्मना वा प्रकृति स्वभावात् ॥

५२ स्रग्विणी वृत्त

अच्युतं केशवं रामनारायणं । कृष्ण दामोदरं वासुदेवं हरिम् ॥

५३ अनुष्टुभ

हरे राम हरे राम राम राम हरे हरे ।
हरे कृष्ण हरे कृष्ण कृष्ण कृष्ण हरे हरे ॥

श्री सच्चिदानंद सद्गुरु दत्त महाराज की जय
,, ,, ,, ज्ञानेश्वर ,, ,,
,, ,, ,, साइनाथ ,, ,,
,, ,, ,, सर्व साधुसंत ,,

श्रीसाई कालाकीर्तनाख्यानं समाप्तम् ।

श्रीसाईकृष्णार्पणमस्तु ।

Om Sri Sayinath

Some Impressions and Ideas of Swami Bharatananda & Narasimmaswami.

B. V. Narasimmaswami (known formerly as B. V. Narasimma Iyer B.A. B.L. Ex. M.L.C.) and Swami Bharatananda (formerly Mr. Maurice Frydman, Engineer) after discussing facts about Sai Baba and theories and interpretations of the same have arrived at the following impressions, ideas and suggestions, which may well be incorporated into or adapted for any biography of Shri Sai Baba that may be written in the future in any language:—

1. The Supreme Being is thought of as having five aspects or functions, with names appropriate to each :—

   i. Creation, Brahma in conjunction with Saraswati.
   ii. Maintenance—Vishnu or Narayana, in conjunction with Laxmi.
   iii. Destruction—Rudra, in conjunction with Kali.
   iv. Protection or Ruling—Iswara in conjunction with Maheswari.
   v. Redemption—Sadashiva in conjunction with Kripa.

There are avatars, combining often several of these elements The life work of a Samartha Sadguru leads one to identify him with the Redemption aspect of the Supreme Being.

Now First, What is Redemption ?

Jivas, like ourselves, are going on from birth to birth. They are the Supreme Being, but shot out of Him by an initial act of nescience (Maya). Then that initial ignorance developed by a series of their Karmas which is whirling them at a terrific velocity in the circle of Samsara. The Jivas feel powerless to get out of it. They are moved by desire (Vasana) to acts (Karma) which in turn strengthen desire. So the vicious circle of Karma and Vasana catches tha Jivas in its powerful grip ; and unaided, they feel they can not wriggle out. If they try to do so, they only get more and more entangled—more and more involved in samsara. How are these Jivas then to be helped out of this involution into evolution, so that they may evolve themselves back in to the state of the Supreme Being ?

At special times, Avatars of the Supreme Being come down to raise humanity in masses. The avatars do not as a rule set to themselves the task of caring for particular Jivas' spiritual advance. So the work of the Avatars finds its supplement and fulfilment in the work of the Samartha Sadgurus. These with the vast powers, knowledge and bliss of the Supreme proceed to deal with individual Jivas and help them out of their involution to evolve into the Supreme Being. Samarthas like Sai Baba are called Samarthas, because of their vast—nay unlimited power, wisdom and bliss; and they are called Sadgurus, because they appear in order to act as the Guru for individual Jivas to lead them into the Sat or Supreme. The powers of Samarthas may, to a superficial view, appear like the feats of a thought-reader, magician or necromancer. But there are unmistakable differences between these two sets of powers in respect of their origin, their nature or limits, the manner of exercise and the purpose or motive of such exercise. The magician and others of his ilk acquire their power and exercise it with great effort; and its exercise is within definite limits of time, space &c; and the purpose of the exercise may be either sordid or at any rate clearly personal. The Samartha, on the other hand, has not to work for the powers; the powers come as part of his realisation and perfection; and the exercise of his powers is not the result of effort. These powers are not limited to any particular sort or class, as even Ashta Siddhis are limited in comparison with the Samartha's. The purpose of the Samartha's exercise is pure mercy for the Jiva, whose spiritual advancement is distinctly furthered thereby.

We may proceed to examine the main feature of the work of the Samartha Sadgurus.

The point at which a Jiva's involution or *Samsaric* life turns to evolution or the Path of Redemption is the appearance of the Sadguru to that Jiva. How did the Jiva start its Jiva-hood? By forgetting its original, its real nature as Brahman, and thus disturbing the harmony of the Gunas that prevailed in Brahman till the forgetting. At that moment, a disturbance in the Gunas took place and the Jiva started its samsaric career. The original Brahmic state was clear unruffled water of the ocean. The disturbance caused in it a small whirl. This whirl is the Jiva; and it fancied itself (and this is the primary

ignorance) different from the waters of the ocean, by reason of its being a whirl. The Sadguru comes and restores the harmony that prevailed before Jiva started this whirling. The Sadguru shows the whirl that it is water after all; the Jiva realising that truth sinks into peace as part of the ocean; and thus primal harmony is restored by the Sadguru. This is the essence of the Sadguru's work. But the general lines of his work we shall next consider.

First the Jiva is under a heavy load of past Karmas which wieghs him down and pins him to Samsara. He has to reap the pains and pleasures he has sown. If he tries to remove one item of load, he does two more acts and thereby increases the load. This is because of his weakness, want of clear vision, and of ability to know and direct himself aright. He requires therefore the help of one who knows the situation exactly and what will meet it in the individual's special circumstances. Such a guide and Director is the Sadguru. So the Jiva has to go to a Sadguru. But unfortunately even the desire to approach a Sadguru and the idea of how to approach him properly are foreign to the Karma bound Jiva. So taking advantage of a little punya, (merit) acquired by the Jiva by means of previous contact (however remote) with the Sadguru or any other holy person, the Sadguru mercifully makes the approach easire for the Jiva. By his vast powers, the Sadguru helps the poor Jiva, even temporally—in a way and under such marvellous circumstances that the Jiva is pulled out of his vicious circle, and roused to a sense of admiration, gratitude and reverence to the Samartha, noting specially how divine the Sadguru is, contrasted with the earthy Jiva. Thus the Jiva gets prepared to and does attach himself by love to the Samartha Sadguru; and the latter increases his faith by showing him more and more of his vast knowledge, vast power, vast kindness and love—all exercised on behalf of the devotees out of pure mercy. As part of this same mercy, the guru directs the devotee to do some acts which will increase the punya or good Karma and reduce the papa or bad karma of the devotee. The more good Karma is done, the more is the doer reducing his heavy load of past bad Karma, without committing fresh bad Karma. Results of previous Karmas are even advanced and regulated by the Samartha's omniscience and omnipotence to help his dependent, to reap his harvest more quickly.

But in this process, the Jiva is apt to get attached to the doing of punya or meritorious works. Though these enable him to get over Rajas and Tamas, they still bind him through Satva, as they will carry him to repeated births in nice worlds, e. g. of the Gods. Even this Satvic bondage must be rent asunder.

So the Guru next weans the devotee even from good works. For this purpose, the devotee must have an attachment higher and stronger than good works. That is the attachment to, and love for the Guru, ending in surrender to the Guru. Attachment to the Guru is useful no doubt. But its early stages leave in the mind of the devotee the idea that he is still the person directing his affection to the Guru, and doing the appropriate service therefor and that he is doing something worthy and meritorious. It nearly approaches detachment by reason of absence of personal motive, but is still tainted with Egoism i.e. with the sense of the devotee being an agent, a voluntary performer of action. This sense also must be knocked on the head or banished. Its absence is surrender to or Identification with the Guru. Identification and surrender are almost the same, with a slight difference. In surrender, the process is marked by humility and a desire to end the self, which need not be distinctly present in identification with the Guru. Identification may be the result of surrender but is seldom its cause. The fruit of Identification is the destruction of the primal Maya or Nescience under which the Jiva started its separate existence. Surrender restores the balance (or harmony) of gunas that was upset when the separate existence of the Jiva commenced.

This surrender is brought about when the feeling of the devotee towards his guru gets intensified. Such intensification is comparable to a huge world—wide dynamo attracting an electrified atom. The devotee, the atom may however still be feeling or fancying that it is moving of its own accord, to the huge dynamo, the Guru; and then the devotee may even raise the question how this surrender is to be effected and accelerated.

In this connection. we may consider another line on which the devotee Jiva's progress is proceeding. The devotee starts with devo-;ton to his Guru or God, who is felt to be entirely outside him.

Outside means outside the devotee's body. The devotee is then under the influence of Rajas and Tamas and identifies himself almost entirely with the body. But increasing contact with the Sadguru and increasing faith in him, with good works, especially selfless meritorious works reduce the Rajasic and Tamasic elements of the devotee and wear off his Dehatmabuddhi, i. e. the idea that he is the body.

His ideas of God get broader and finer; and more emphasis is laid on God's and the Guru's spiritual nature which bursts the shackles of finite space limits. The Guru God is not confined to the small human body and extends far beyond,—covering the entire universe on one side, and on the other, is very subtle and therefore enters as Sarva Antaryami into all hearts. The devotee begins to feel that the Guru God is his own Antaryami i. e. he sees him or feels him within himself. The Samartha's vast powers enable the devotee, to obtain the finer sight, actually to see the Guru within his own heart. The inner presence of God-Guru can never be inactive. His real living presence within asserts itself more and more and swallows up the Jiva-hood of the Jiva. This is self-surrender of the Jiva when viewed from the latter's standpoint. With this swallowing up or surrender, all old Karmas good and bad are swallowed up.

The *Vasanas* or tendencies to do fresh Karma have also to be destroyed in the Jiva's progress. Vasanas are desires or desire-tendencies directed to lower objects (whether earthly or other-worldly objects). These have to be swallowed up only by a stronger and purer desire or affection, by something more exacting than earthly love. As stated already, such stronger passion is the devotee's love for the Guru; and it is that love that blossoms into complete self surrender. This surrender alone totally extinguishes Vasanas. Once Vasanas are destroyed, there is no more ego, no more of vicious circle of Samsara; and the Evolution of the Jiva into the Supreme is complete. Then the Jiva sees that the Samartha Sad Guru has all along been with him, inside and outside, and that the Jiva, the Sad Guru, and the Supreme Being are and always have been one and the same Real

In writing out a full life of Sai Baba, this aspect of his work as Redeemer has to be brought out, showing which incidents and experiences of particular devotees illustrate each of the above points.

Statement of Dr. Ramaswami Iyengar, Brahmin, aged 49, Ayurvedic Physician, residing at Narayana Mudali Street, MADRAS.

Having heard of the greatness of Sri Sai Baba, I went along with Mr. Subbiah Chettiar (now Rao Sahib Subbiah Chettiar), to Shirdi and reached it on 27. 4. 1938.

On the way I considered that Shirdi being as sacred a shrine as Kasi or Rameswaram, I should signalise my visit thereto and render it fruitful, by a vow of solemn abstinence from using betel and nut (pansupari) and finally resolved that from the time I leave Shirdi I should not chew betel. This is a great sacrifice, as the habit of chewing betel has been with me ever since I was a boy, and I would chew several times every day.

I left Shirdi in a bullock cart along with Mr. Chettiar on the morning of 28th April. As we were seated in the cart, Mr. Chettiar chewed betel; and the temptation so far overpowered me as to make me think that I might postpone my vow of abstinence and begin it only from the time I reached Madras. So I took up my betel basket and merrily chewed away. As soon as I started chewing, I found that my tongue was pricked. The limesmear (chuna) coating the betel sometimes pricks the tongues of inexperienced novices in chewing. But my tongue was used to it for decades and had become quite deadened and thick. So the pricking was a surprise; I did not mind it, however; and I had a hearty chew. In half an hour, I noticed the state of my tongue and mouth. The whole of the interior of the mouth including the tongue had got thoroughly inflamed, which is a phenomenon unprecedented in my 40 years history of chewing. Thereafter, chewing was entirely out of the question—not merely chewing betel, but also chewing of solid food even though free from acidity or pungency. From that time for eighteen days I was compelled by the state of my mouth to abstain from betel and also from all forms of solid food; and I had to live on milk. Now look at Mr. Chettiar's state and the wonder grows greater. He chewed the same betel and used the same chuna, and he had no inflamation or other trouble. But he had not made a vow to give up chewing betel, as I Had.

Very soon after this chewing experience--say in about an hour, I had another experience. I had taken out my chewing outfit, namely a small chewing basket for the betel and nut and a silver crucible containing chuna, in the carriage and left it there near Mr. Chettiar. I just went out to purchase some betel and other articles in the Rahata bazar, and returned in a few minutes. I wanted to find my betel box and looked for it. Lo! and behold, the betel box was missing and also the crucible. No thief could have come there, the articles being close to Mr. Chettiar. Yet in spite of repeated search, the articles could not be found.

Both the above incidents clearly showed me that Baba is a living force; that He is a kind Father guarding His children, the devotees—even the rawest recruits like myself, with affectionate yet strict watchfulness; that he promptly punishes and checks any flagrant violation of vows solemnly made to him, and so arranges the circustances and environment of His children as to make further disobedience on their part impossible—in their own interests. I have been taught a very severe lesson; and from the above date, I never again violated my vow. Baba thus gave me increased faith in Him and strength of mind to carry out the vows I make. Before this visit, the hearsay information I had of Baba's greatness and kindness left but a feeble impression on my mind. But with the actual experience conferred on me, the impressions I have of Baba are vivid and powerful and will last a life time. I now concentrate all my japa and meditation on Baba alone.

23—6—38.

25th June 1938.

Statement of Rao Sahib C. Subbiah Chettiar, aged 35, Merchant, Madras and Nellore.

I had read through my brother-in-law, Rao Sahib B. Papaiya Chettiar's Telugu book on Sai Baba and I started on 25th April last from Madras and reached Shirdi on 27th. But before that, I had clear proof that Baba was assisting me to go to his feet. The proofs are these :—

On 24th April, about 8 p.m., I was feeling sorry that I could not go up to Shirdi; though I had long been desirous of doing so. Suddenly my brother-in-law, Rao Sahib Papaiya Chettiar said, "Let us look into the almanac. If tomorrow be an auspicious and suitable date for you and your wife to start, we should take it that Baba wants you to go at once. Else it will be long deferred". At once we examined the almanac. The very next day 25-4-1938 and that alone was found the proper time for starting. So I wired at once to my father-in-law at Chittoor to come the next day to Madras along with my wife.

My father-in-law, in ignorance of the wire which had not reached him till 8 a. m. the next day, (25-4-1938) had determined on going alone on 25th instant by the motor bus which leaves Chittoor at 7 a. m. for Madras. He tried to catch that bus. But there was something wrong with the bus; and it could not leave Chittoor at the fixed hour of 7 a. m. My father-in-law was forced to wait on for 2 hours. Meanwhile my wire reached him. Then he took his daughter (my wife) along with him to the bus and a little later, i.e., about 9 a. m. the bus which had been fully repaired started and reached Madras by 2 p. m. Hence my wife and I were enabled to start on 25th night, which was the only suitable time for our starting on this pilgrimage. If my wire had not reached my father-in-law, that morning my wife would not have come to Madras in time for my trip.

We reached Shirdi an 27th just in time to have a look at the mortal remains of Bhav Kumbhar, a very highly advanced devotee (of Sri Sai Baba) who was revered by devotees for his holy poverty, his vyragia and selfless service to all.

Another great devotee of Baba that we saw at Shirdi was Abdul, who twice or thrice blessed us and especially my wife, stating that all evil influences that afflicted her disappeared from that date (27-4-1938). We returned to Madras on 30-4-1938.

At first we could not make out the significance of Abdul's blessing. But after our return, my wife found that the menstrual pains that had formerly afflicted her, had ceased and her health has greatly improved since then. As for myself, by Baba's grace, I got the title "Rao Sahib" on 9-6-1938 i.e. in the birthday honours list.

Doctor Ramaswamy Iyengar accompanied us on this journey. We noticed the remarkable proof of Baba's dealing with him for his violation of the vow to abstain from chewing betel. The doctor's mouth became thoroughly inflamed, while I who chewed along with him had not suffered the least injury from chewing. The loss of his betel basket and lime crucible in the cart was equally mysterious and served to confirm our view that Baba who punished the first breach of vows prevented the repetition of such breaches for an appreciable time.

Sow. Syamala, daughter of K. Theperumal Chetty, Vysia, aged 8, reading in the Montessori School George Town, Madras.

I am reading in the Montessori School for 1 year.

I know Baba.

Uncle (i e, Rao Sahib B. Papaiya Chettiar) writes about Baba. I hear his words. I read also his book. I read one chapter a day.

Narasimhaswami comes to uncle's house. He always says Baba, Baba.

After he came, uncle wrote about Sai Baba.

I then read one chapter a day.

Baba is Krishna. Krishna is Baba.

Baba is good and nice. Baba helps uncle to get health. Two months back I put my hand on aunt's dressing table. Lid fell upon my hand. My hand was crushed. I cried. Uncle said "Think of Baba." I said "Baba, Baba". In 5 minutes, no pain, I was right.

One month back, our teacher, Miss. Manuel got a bus. She told me "Get in". We all got in and went to "Aquarium". All girls came. There, there was lightning and loud thunder. All girls feared. I cried loudly "Baba, Baba". Then I told the girls "Say, Sai Baba, Sai Baba". They all said "Sai Baba, Sai Baba.". All got Bold. All were right. After coming to school, I told girls "Sai Baba is Mahatma. He gives all things."

Sow. Syamala

Last Monday I had belly ache. I was sick. But I could not vomit. I went to uncle. "Give Baba's udi" I said. But he gave medicine. That was no use. Again he gave medicine That also no use. Then he came and put udi in mouth. In one minute, I was right. I got up. No pain, no sickness. I told uncle "See, by udi, I am right."

Somedays I sleep at uncle's house. Some days in my grand mother's house. There are many girls there. I tell them always about Baba I say "Girls, think of Baba, before sleeping". They do so. My grandmother and grandfather also do so. His brother-in-law also now prays to Baba.

Often I think of Baba and see the sky. I see Baba high in the sky, just like photograph.

1455/1
49902
PERSONAL LIBRARY

ॐ

तारकापुंजात्मक वेदरूपीं गोश्वानयुक्त, रोहिणी, मृग, आर्द्रा, नक्षत्रपुंज देवता (ब्रह्मा, विष्णु, महेश) स्वरूपीं अत्यंत तेजस्वी, मनोवेधक, चित्ताकर्षक, नयनसुभग, वैभवशाली, अपूर्व, अश्रुत, अदृष्ट

आकाशस्थ त्रिमुखी दत्तगुरुमूर्ति

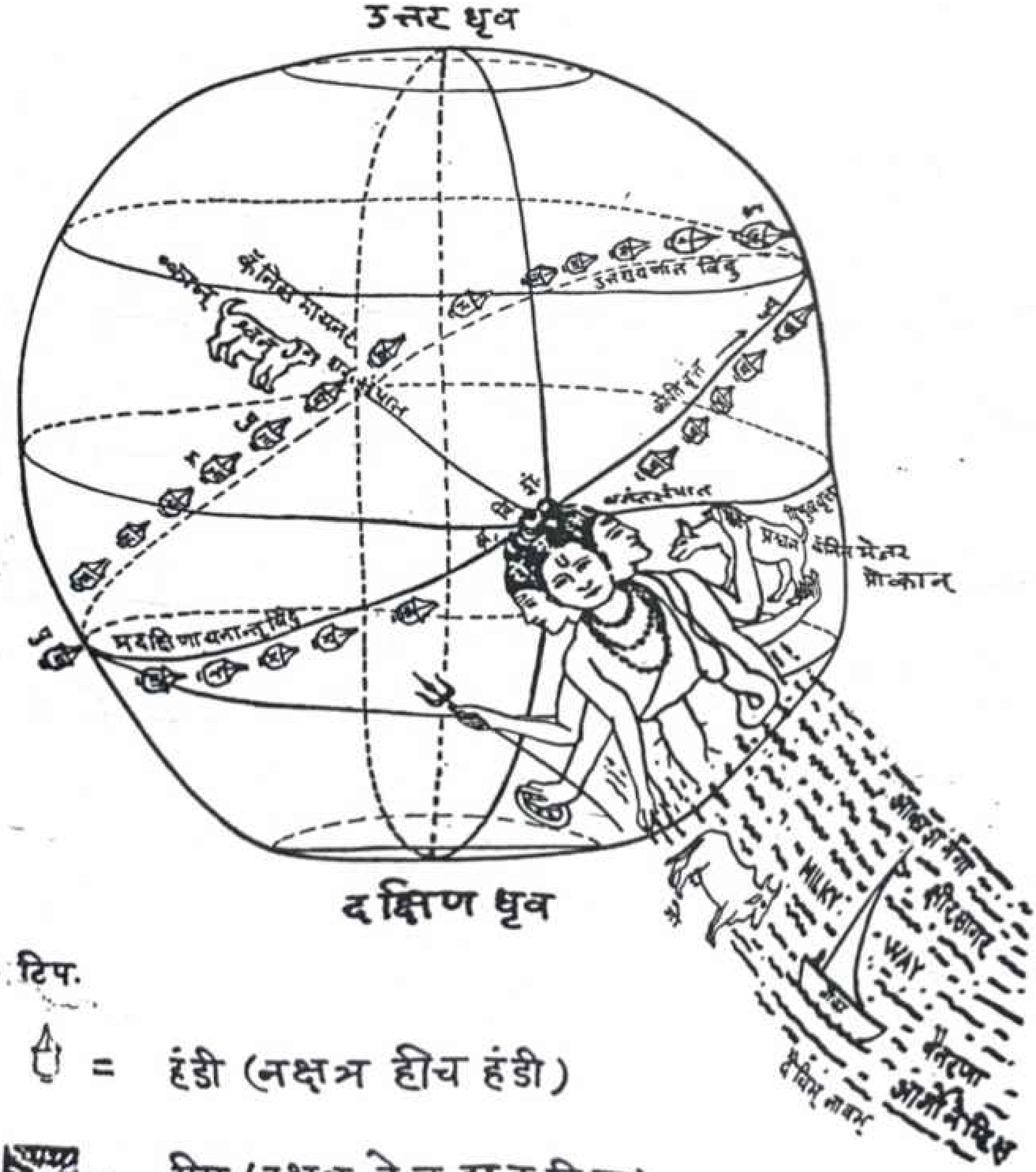

टिप.

= हंडी (नक्षत्र हीच हंडी)

= दीप. (नक्षत्र तेज हाच दिवा)

= झुंबर (तीन ताऱ्यांच्या तीन देवता म्हणजेच दत्त रुप व